



Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XVIII. Noemus ex Arcâ progreditur, & sacrificat Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

nisi rarissime, & hoc in diebus festis, & ecce ad istum impostorem pax quoridie fratres quamplurimi vadunt; dixitque discipulo suo: Vade & dic ei, ut egrediat de cellula illa, quoniam necessaria mihi est. Cum autem perrexisset discipulus ejus ad illum fratrem, dixit ei: Mandavit abbas meus sanctitati tue, jube ei per me mandare, qualiter habeas; audiuit epim te insinuari. Ipse vero remandavit ei, dicens: Ora pro me, domine Pater, quia valde stomachus doleo. Reversus autem discipulus dixit abbati suo: Nimis rogat sanctitatem tuam, ut vel duos dies jubeas ei inducias dare, ut possit sibi aliam cellam providere. Transactis autem tribus diebus, iterum misit discipulum suum, dicens: Vade, dic ei, ut egrediat de cellula tua; nam si rursus distulerit, dices ad eum, quia continuo venio, & cum baculo cadendo expello eum de cella mea. Pergens autem discipulus ad supradictum fratrem dixit ei: Quoniam valde sollicitus est abbas meus de infirmitate tua, ideo misit me requirere si melius habeas. At ille respondens dixit: Gratias ago, domine sancte, charitati tue, quia sollicitus es de me, verumtamen precibus tuis melius habeo. Reversus autem discipulus dixit abbati suo: Etiam & nunc deprecatur sanctitatem tuam, dicens, ut usque ad diem Dominicum exeres, & statim egredietur. Cum autem advenisset Dominicus dies, & non egredieretur; accipiens vestem senior, inflammatus invidia & iracundia spiritu, pergebat, ut cadendo expelleret eum de cellula sua. Accedens autem discipulus ejus dixit ei: Si jubes, precedo te, & video, ne forsitan aliqui fratres ad salutandum eum venerint, & si viderint te, scandalizentur. Præcessit ergo discipulus, & ingressus ad eum dixit: Ecce abbas meus venit ad salutandum te, egredere ergo celerrimè, & cum gratiarum actione occurre ei, quia pro nimia charitate & dilectione venit ad te. Qui statim surgens, cum nimia alacritate occurrit ei. Cumque videret eum, antequam appropinquaret ad eum, prostravit se pronus in terram adorabaturque senem cum gratiarum actione, dicens: Retribuat tibi Dominus, charissime pater, bona aeterna pro cellula tua, quam mihi propter nomen ejus prestitisti, & in caelesti Jerusalem inter sanctos suos Christus Dominus tibi gloriosam & splendidam præparet mansionem. Hæc autem audiens senior, compunctus est corde, & projiciens baculum recurrit in amplexus ejus, & osculatus est eum, & invitavit illum ad cellulam suam, ut pariter cum gratiarum actione sumerent cibum. Vocavit autem senior supra memoratum discipulum suum, & interrogavit eum, dicens: Dic mihi, fili, si dixisti verba ista fratri, quæ propter cellulam mandavi, ut diceret ei. Tunc discipulus ejus confessus est ei, dicens: Verè Domine dico, quia propter humilitatem, quam tibi exhibere debeo, tamquam patri & domino, ideo non audebam respondere tibi aliquid, quando me mittebas ad eum: verumtamen nihil eorum dixi ei, quæ mandabas ad eum. Hæc audiens senior, statim prostravit se ad pedes ejus, dicens: Ex hodiernâ die tu meus pater esto, & ego discipulus tuus: quoniam te festinante & moderante, ac cum timore & charitate Dei agente, & meam & illius fratris animam de peccati laqueo Christus Dominus liberavit. Pro fide enim & sancta sollicitudine & intentione discipuli, qui perfecte in charitate Christi diligebat abbatem suum, & anxie timebat, ne per invidiam & iracundiam vitium, aliquid tale ageret pater suus spiritualis, ut perderet omnes labores sanctos, quos ab ineunte ætate in Christi servitio, pro vitæ aeternæ præmiis laboraverat; ideoque Dominus donavit gratiam suam, ut in pace Christi pariter lætarentur.

Math. e. 5. vers. 9. Beati pacifici, beati, quoniam filii Dei vocabuntur. Et quemadmodum Noëmo columba oleam ferentis reditus ad arcam fuit gratissimus; ita tales pacis amatores, cum veniunt sanctissimam Eucharistiam sumpturi,

A convivæ sunt gratissimi: nam olivam secum afferunt, & animam tranquillam & pacatam, qui pacem & in seipso & in aliis amet ac tueatur.

Sed ea subinde tempora sunt, quibus olivæ ramus unicus haud sufficit; fasce opus est. Quisque cautus circumspiciat, quibuscum agat, si cum biliosis, fremebundis, asperis, iracundis agendum, ramis oleaginis compluribus est opus: *Responsio mollis frangit iram.* Pro-
trahendi. Atque hos reverà dixeris columbas, qui tumultuantium, iracundorum, rixantium mediis, nihilominus benigni, mites & pacifici degunt. Eà de re sibi ipsi gratulatus rex David, *Cum his, inquit, qui oderunt pacem, eram pacificus.* Hoc artis, hoc virtutis est. Inter quietos & pacificos placidè ac sedatè agere, inter turbatores & impacatos turbare & alterari etiam improbi norunt; at verò inter turbidos ac litigatores, inturbidum & quietum esse, hoc soli norunt virtutis amatores. Hæc laudatissime sunt columbæ, quæ in olivæ ramis evolvunt; ubi Christus cruciatus suos exorsus, tam hostes suos, quam suum discipulum Icarotem proditorem humaniter & amicè salutavit. Per hæc vireta dociles columbæ illæ pascuntur, hic gemunt, hic amare inimicos discunt, hic sese ad omnem animi tranquillitatem componunt, illud Paulinæ sedulo meditantur: *Quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes.* Verum pacis studium, summum animi solarium.

CAPUT XVIII.

Noëmus ex Arcâ progreditur, & sacrificat Deo.

A Quarum inundationes non ratò terris ingentem vastitatem attulerunt. Melchior Nugnetius anno millesimo quingentesimo quinquagesimo octavo, die octavo Januarii litteras è Coccino dedit, quibus deploravit apud Stras in provinciâ Sanciorum, eluvione horrendâ septem omnino urbes, præter pagos viciniosque plurimos peritisse, tam pecore omni quam hominibus submersis. Et ut constaret hæc fieri Deo vindicante, multi aquas evadere conati, igne caelesti sunt consumpti, septennis puerulus evasit.

Anno millesimo quadringentesimo primo, quod Ludovicus Guicciardinus narrat, in Bataviâ inundante mari septuaginta duo grandes pagi fluctibus repentinis obruti sunt; supra centena millia hominum interierunt.

Plura ejusmodi provincialia diluvia, cum illo generali orbis maximo conferti nequiquam pollunt, quod omnes tam homines quam animantes hausit. Noëmus solus Deo visus est dignus, qui cum pauculis servaretur. Servatus est in aquis anno toto & aliquot diebus. In arcâ velut in hypocausto tutus abdebarur. Nullam potuit remissionis curam gerere. Deus erat navarchus, Angeli remiges; his fidendum, qui etiam in portum, altos Armeniæ montes, felicissimè deduxerunt.

Postquam igitur jussu divino terram subierunt aquæ, Noëmo Deus præcepit: *Egredere ex arcâ tu & uxor tua, filii tui, & uxores filiorum tuorum tecum.* Egredere est Noë & filius ejus, uxor ejus & uxores filiorum ejus cum eo. Sed & omnia animalia jumenta & reptilia, quæ reptant super terram secundum genus suum, egressa sunt de arcâ. Hoc loco exponendum, quâ ratione hic egressus velut è cenobio institutus sit. Deinde quomodo Noëmus se gratum Deo exhibuerit, & mox ab egressu sacrificavit.

§. I.

A Ffirmari verissimè potest, Deum anno toto totòque orbe terram non habuisse, nisi unicum monasterium; hoc in terrâ omnis ejus familia fuerat. Neque verò monasterium illud incolis frequens & numerosum

rosam exitit. Iudorus olim in uno cœnobio ultra mil- le monachos numeravit. Apollonius supra quinque millia monachorum religiosâ disciplinâ gubernavit. Pachomius anno à partu Virginis quadragesimo diver- sis domibus non aded distitis, ad septem millia discipulorum habuit, quos in viginti quatuor Græcorum litteras divisit. Serapion, quod Palladius suis se oculis vidisse asserit, certis habitaculis decem mil- lia cœnobarum censuit suâ curâ commissa.

Tot religiosos homines in suo Asceterio Deus non aluit. Divitum potius monasterium dicendum, cu- jus pars vtraque non nisi octonos homines, viros quatuor, totidemque feminas clausit. Arcam mona- sterium aut Asceterium fuisse, vel inde liqueat. Tres primæ principisque cœnobarum leges sunt, Pau- pertas, Castitas, Obedientia. Et paupertas quidem in arcâ ita colebatur. Hi octo religiosi homines cog- natos, parentes, amicos, suâque domos deseruerunt, seseque totos divinæ providentiæ commiserunt; qui- bus eorum dixerit: Omnia mea mecum porto. Com- meatus in annum arcæ inferendus erat, spes simul ingens concipienda, aut congestam annonam non destitutam, aut sese à Deo velut inclusas aviculas pascendos. Nulla hîc divitiarum sed vitæ potius & salutis cura.

Pudicitiam verò & castimoniam, dum arcam ha- bitârunt, religiosissimè colebant. Hîc divini scripto- ris singulæ voces, earumque nexus & ordo accuratè pensitandas. Imperatum est Noëmo: *Ingrederis tu, & filii tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum.* Separatim vi- ri feminæque, divisis scilicet contuberniis. Factum- que quod iusserat Deus: *Ingressus est Noë, & filij ejus, vxor ejus & vxores filiorum ejus.* Alius in egressu serva- batur ordo. Noëmo namque dictum: *Egredere de ar- ca tu & vxor tua; filij tui & vxores filiorum tuorum.* Pro- fecto non subibant arcem velut choreas ducturi cum vir feminam manu trahit. Viri bini ac bini, bine ac bine femine ingrediebantur arcem. Alius fuit egres- sus ordo. Atque hoc primus videtur observasse Ambrosius, quod oratione uberi & disertâ explicat. Iamque He- bræorum & Christianorum Doctorum pervulgata sententia est, Noëmum & tres filios, Noëmi conju- gem & tres nurus pudicè ac castè anno toto velut reli- giosam familiam in monasterio viduos & coelibes vixisse, perinde ac si quatuor matres cum totidem fi- liis unâ habitarent. Ita etiam Hieronymus, Rabanus, Anselmus, Cajetanus, alij sentiunt: Hieronymi verba sunt: *Quando ingreditur in arcam Noë, tam ipse quam fi- lij ejus ab vxoribus suis separantur: (ingredieris tu & fi- lii tui) quando egrediuntur in terram, junguntur paria.* Non soli autem homines totè diluvij tempore castè ac cõ- tinenter toto coelibè vixerunt; sed & ipsæ pcedes hanc continentia legem non ruperunt. Nam, uti Am- brosius aliique docent, tempus erat lugendi, tristandi, dolendi; dies penitentiaè dicti, non choreis, non lasciviæ: bacchanalia tunc vivere, nimis importu- num: luctus & lacrymæ hos sibi menses rapuerunt. Neque verò aliud in totius orbis funere decebat fieri. Nec paupertas solum & castitas, sed & obedien- tia, eaq; strictissima exercebatur in arcâ, quam divi- nus scriptor sæpius dilaudans, *Fecit, inquit, Noë omnia quæ præcepit illi Deus.* Ita primariæ cœnobarum leges paupertatis, castitatis & obedientiaè sanctiones in hoc arcæ asceterio servata.

Neque verò monasterium duntaxat religiosum, sed clausum & obseratum arca fuit, cujus janitorem Deus ipse egit. Et uti quandoque monasteria in aquis conduntur, ut insule sint, & plus habeant quietis, nec aliorum vicinâ turbentur, ita Deus hoc suum mona- sterium in immensi maris medio collocavit. Hîc octo homines verè soli & clausi, verè Ascetæ & monachi

agebant, omnia circumquaque mortua jacebant; illi inter se solos, & cum solo Deo loqui commodissimè poterant. Præterea hoc arcæ monasterium in mona- sterii ritum est edificatum, in cellulis distinctis, unicam & quidem parvam habuit fenestram, per quam non animi causâ prospicerent, & aliquot horas malè cõ- burerent, prospicendo, transeuntisque numerando, uti in civitatibus fieri amat, ubi totos subinde dies ad fenestras inanissima non raro & noxiâ curiositate consumunt otiosi spectatores. Illæ in arcâ moniales & monachi cœlum dumtaxat suspicere, & auræ ali- quid potuerunt admittere. Et forsitan fenestra majo- rem partem obstructa fuit, quandoquidem Chryso- stomus miratur in egressu non occurrat. Ipsius Chry- softomi verba de expendenda. *Iterum hic, inquit, me invadit stupor, ut admirari cogar justi hî jus virtutem, & Dei misericordiam. Quo modo enim (sic mihi) post tantum tempus, ut se aëri cõmisit, & oculos ad se spectandum inten- dit, non captus est oculis & excacatus? Scitis enim bene, quòd solet hoc contingere hominibus, etiam ad parvam diei partem in tenebrosis caliginosisq; locis agentibus, quàm subito in lucis fulgore aspicerent. Iustus autem illo anno in egressu & tot mensibus in arcâ, quasi in tenebris agens, etiam nunc viso lu- cis jubare, nihil tale experiret. Dei enim gratia erat, & pa- tientia ab eâ illi concessa, quæ etiam corporis sensus firmiores reddiderat & potentiores quàm qui à corporalibus necessitati- bus vincuntur.*

§ II.

Ita annum hoc tempus quo Noëmus arcam ha- bitavit, rigidum fuit tirocinium, imò annum ex- cessit. Si namque totum tempus quo Noëmus in arcâ latuit, ad verum calculum revocemus, dies treccentos octoginta quos supputabimus. Ita Noëmus annum integrum in super & septemdecim dies arcæ utero cõ- clusus delituit. Annus sanè prolixus & liberaliter ex- tensus. Vbi ergo Noëmus cum suis monasterii hoc tenta- mentum superavit, & Deo Angelisque sue virtutis specimen dedit, ostenditque luculentè, quò feratur animo ad serviendum Deo dimissus est ex annuo asceterii illius carcere, & in libertatem asserus. Lo- cutus est autem Deus ad Noë, *egredere de arcâ tu, & vxor tua, filij tui & uxores filiorum tuorum.* Egressus est ergo Noë & filij ejus: *vxor ejus & vxores filiorum ejus cum eo.*

Sed quid opus hîc ad egressum novo mandato? Noëmi o- bedientia in egressu arcæ. Post missos quatuor exploratores, terrâ jam siccâ, cur non illico spontè progreditur? Sed excellens & per- fecta Noëmi obedientia volebat, ut sicut arcæ limen ad Dei jubentis vocem nutumque iniisset, ita profusus nec aliter eo exiret. Quod Ambrosius perspicuè affir- mans, iustus, inquit, nihil sibi arrogat, sed totum se divino committit imperio, & maxime qui caelesti fuerit ingressus ora- culo, calesce debuit, ut egredieretur, expectare responsum. Vere- cunda enim justitia est, quæ inverecunda iniquitas. Ita Iose- pho Christi nutritio præcipit Angelus: *Esto ibi usq; dum dicam tibi.* Quòd autem Deus singulariter præcepit unâ omnes animantes egredi, id causæ assignatur: Sic- ut divinæ providentiæ miraculum fuit, omne genus animalium tam facili concordia in arcam induci; ita non minus fuit miraculi, eadem educi ex arcâ.

Noëmus autem vix progressus ex annuo carcere illo, mox struere cœpit & edificare, non sibi suisque domum, sed Deo altare, historico sacro teste: *Edifica- vit autem Noë altare Domino.* Pius & gratus in Deum animus gratiarum actionè differri noluit. Ideo Noë- mus continuò & quamprimùm pedem in terrâ fixit, se gratum Deo stitit, quòd sibi suisque pauculis ex om- ni humanâ gente servavit vitam in illâ ineluctabili mortis necessitate. Ita mox divinum cultum, exte- riori sacrificio, quòd Deo soli adolendum, testatus est. Inter sacrificia primas habet holocaustum, quod

& ad ritum monasterii distinctum, cellulis distinctum.

Chrys. hom. 267m c. 8. Genes. p. 183.

Ambr. si alio- qui dies ha- bet 365.

Gen. c. 8. v. 16. & 18.

Noëmi o- bedientia in egressu arcæ.

Ambr. 10. 4. c. 21. de Noe & arcâ mi- hi pag. 158.

Math. c. 2. vers. 13.

Cut unâ omnes ani- mantes Deus jus- serit egre- di.

Gen. c. 8. v. 20.

absūmit omnia. Atque hoc Noëmus obtulit Deo : *Abid. v. 20. Tollens de cunctis recubibus & volucibus mundis, obrulit holocausta super altare : Odoratūque est Dominus odorem suavitatis. Prima hic altaris mentio. Eius usum Noëmo traditum à majoribus, verosimillimum. Altari jam fructo Noëmus è quavis specie tam aviūm, quàm ceterorum animalium mundorum, Deo unum par holocaustum obtulit.*

Quærit hoc loco Ambrosius, quid istuc Noëmus fecerit in iustus, cum alia omnia aut monitus fecerit, aut iustus. Ad suam ipsius quæstionem, Non debuit Dominus, inquit, quasi avarus mercedem gratia postulare. Et iustus enim intellexit veram actionem gratiarum esse, quæ non iuberetur sed deseretur : itaque nec dilationem passus est. Etenim gratia animi virtutem passionem dubitationis excludit; qui autem debitum gratia, ut à se exigatur, expectat, ingratus est. Serio gratus homo iusta & imperium non expectat. Ideo facit quod suarum partium esse iudicat. Ingratus est, qui cunctatur, dum gratiarum actio postuletur. De Noëmi etiamnum captivi patientiâ, de liberati grato animo differens & Chrylostomus,

Chrys. 10. 1. Nam si ille, inquit, inter tot improbos versans, in medio montis e. 8. Gen. lestriarum iactatus, neque habens familiarem aliquem, in tantum virtutis fastigium pervenisse inventus est : que nostra erit excusatio, cum nec talia nobis sint præpedimenta, & tamen negligentes sumus ad bona opera? Nolo enim dicas mihi solam illam quingentorum annorum vitam, quando subsannabatur & irridebatur, versabaturque in medio sagittarum : sed & annum illum narra, quæcum in arca transegit, qui sane conferendus mihi videtur toti tempori superiori. Tantam ibi afflictionem ferre cogebatur iustus ille, in tantâ existens angustia, & neque auram recentem captare valens; & ferarum brutorumque convictum ferebat : qui & in omnibus mentem suam solidam declarabat, & voluntatem sancti neficiam, & fidem erga Deum; per quam facile, & leviter omnia sustinebat. Arque idcirco, quoniam quod suum erat, rotundum afferebat, & eorum que Deus dat, abunde positus est. Quamvis enim multam ferret in arca angustiam, attamen terribilem tempestatem & communem omnium internecionem, effugiebat. Et propterea post angustiam illam, & intolerabilem carcerem, securitatem & quietem adeptus est, unâ cum divina benedictione. Et iterum suam gratitudinem operibus indicavit, & ubique invenies primatum illum obtinere. Nam sicut per atatem primam omnem virtutem sectatus est, & a virtutis se alienavit, quibus, qui tunc vivebant, infecti erant; unde neque panarum particeps fuit, & cum aliis omnes suffocarentur, ipse solus servatus est : ita rursus, quia fidem quoque habuit, & cum gratiarum actione suam in arca habitationem tulit, iterum divina dona copiose illi concessa sunt. Et cum egressus ex arca & in pristinum statum restitutus esset, statim benedictionem consecutus est, & iterum solitam præ se tulit gratitudinem, factaque gratiarum actione etiam tunc majoribus beneficiis divina gratia ipsum cumulavit. Mos enim divine misericordie est, ut si nos tenui, quadam & vilia obrulerimus, multa liberalitate nos remuneretur. Et ut discas, quanta sit humilitas reuerentia, & quanta Dei magnificentia. Nos etiam si quid poluerimus offerre, quid amplius offerre possumus, quam quantum verbis gratias referimus? Ea sane que ipse exhibet, opere præstat. Quam imparia autem sunt verba & opera? Hic prout cepimus documentum geminum instillamus.

Duo documenta.

1. Esto gratus Deo.

I. *Seg. gratus Deo. Grati animi principium est ac fundamentum, agnoscere beneficium. Noëmus hanc cum Deo rationem disputabat. Solâ Deum in me miseratione, motus gratiâ, mensurâ iustitiam à me edificari, mea meorumque vite tuendæ. O bonitas divina! mihi è tot centenis millibus percipit unum cum pauculis. Beneficium nunquam satis æstimabile. Est ergo æquissimum, ut ego, cum qui me servavit in arca, sacrificio, quod quidem possum*

A optimo colam, aram illius honori struam, meipsum in victimam, si quidem fieri posset, imponam. Omnia illi debeo, qui mihi tam largiter dedit omnia. Nimirum noverat Noëmus hoc beneficii æstimare. Et quia sciverat Deum humanis victimis non placendum, munda solum animalia selegit obtulitque, non ignarus quibus hostiis Numen esset propitiandû. Atque hoc holocaustum Deo placuit, ut volumen sacrum asserat : *Odoratūque est Dominus odorem suavitatis.* Hoc ad modulum intelligentie nostre capumque didicim est. Quemadmodum a si altis opimi odor mirifice recreat, salivam movet, & pascit ac lætari, ita Deus holocaustum Noëticum tam gratum habuit & acceptum, perinde si eo delectaretur ut homo, cuius odoratum mulcet nobilis suffitus. Chaldaica interpretatio est: Suscepit Dominus cum benedictione oblationem ejus, haud aliter, ac si hujus sacrificii præstans odor peccatorum dispelleret factores. Voluntas in Deum grata, Deo gratissima. Et quid nos hominiones miselli minore impendio præstamus quam gratiam referre; & honorem beneficio habere? Beneficiis divinis qui respondere possumus nisi hoc uno, gratias agendo? Animus gratus jucundum Deo sacrificium.

B Nos beneficia innumera jugulamur solius animi ingrati crimine. Nec enim immerito negatur ei gratia, quam non ut gratiam accipit, sed exigit ut debitum, acceptam non æstimat, sed eam celeri oblivione sepelit, nunquam minus disertus, quam in gratiis agendis. Quando igitur, ingratis, beneficia pensi non habes, & sumptuosum nimis tibi videtur gratis meminisse, idcirco quidquid hætenus beneficiorum in te collatum est, in alterum jure derivabitur. Nec enim ignorare potes patrisfamilias vocem: Tollite ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. Scitum Aristotelis est: Sensibile supra sensum positum non facit sensationem. Nos plurima Dei beneficia nobis proxima & intima quali non videmus, ideo nec æstimamus vires, valetudinem, decoram formam, egregiam staturam, perspicacem intelligentiam, fortunas amplas. Cum igitur ista non æstimamus, nec gratia persolvimus, jure Deus ingratis valetudinem adimit, fortunas minuit, vires frangit, morbos immittit. Hic jam vociferamur & ejulamus, beneficia Dei manum contractam, divinorum beneficiorum fontem ficutam querimus, nos à Deo desertos lamentamur. Quid dicitis, ingrati sumus, quas in Deum voces mittitis, quam expostulatis cum Deo injurias? Culpa, quam Deo impingitis, vestra est. Tot annis valetudo vobis prospera fuit, nemo vestrum inter singularia beneficia cam numeravit, honestissimamque facultates à Deo tandem concessa sunt, quis vestrum eâ de re Deum amavit, & memoriam gratias egit? Quot & quantum vos alia beneficia Deus concessit, quis sero le gratum præbuit? Beneficia vobis proxima, vobis intima transiistis cæci, imò maleficiis beneficia compensastis; nunc jure merito ab ingratis Deus, quod suum est, abstulit. Hic Dei mos est, beneficis manus ab ingratis abstinere, & eas gratis porrigere. Ergo, quod Ecclesie quotidianum votum est, *Gratias agamus Domino Deo nostro. Vere dignum & iustum est, equum & salutare nos tibi, SEMPER & VBIQUE gratias agere.* Quod Paulus impensissimè commendans, in omnibus, inquit, gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Idem sepius & unice inculcans, Et gratias estote, ait, grati. Et ejus rei seipsum statuens in exemplum, Non cessò, inquit, gratias agens pro vobis. Hanc ob causam suos iterum iterumque de agendis gratis commonefaciens, Gratias, inquit, agentes semper pro omnibus, in nomine Domini, Iesu Christi, Deo & Patri. *Vi gratia abundans per multos in gratiarum actione abundet in gloria Dei.*

C *cit sensationem. Nos plurima Dei beneficia nobis proxima & intima quali non videmus, ideo nec æstimamus vires, valetudinem, decoram formam, egregiam staturam, perspicacem intelligentiam, fortunas amplas. Cum igitur ista non æstimamus, nec gratia persolvimus, jure Deus ingratis valetudinem adimit, fortunas minuit, vires frangit, morbos immittit. Hic jam vociferamur & ejulamus, beneficia Dei manum contractam, divinorum beneficiorum fontem ficutam querimus, nos à Deo desertos lamentamur. Quid dicitis, ingrati sumus, quas in Deum voces mittitis, quam expostulatis cum Deo injurias? Culpa, quam Deo impingitis, vestra est. Tot annis valetudo vobis prospera fuit, nemo vestrum inter singularia beneficia cam numeravit, honestissimamque facultates à Deo tandem concessa sunt, quis vestrum eâ de re Deum amavit, & memoriam gratias egit? Quot & quantum vos alia beneficia Deus concessit, quis sero le gratum præbuit? Beneficia vobis proxima, vobis intima transiistis cæci, imò maleficiis beneficia compensastis; nunc jure merito ab ingratis Deus, quod suum est, abstulit. Hic Dei mos est, beneficis manus ab ingratis abstinere, & eas gratis porrigere. Ergo, quod Ecclesie quotidianum votum est, Gratias agamus Domino Deo nostro. Vere dignum & iustum est, equum & salutare nos tibi, SEMPER & VBIQUE gratias agere. Quod Paulus impensissimè commendans, in omnibus, inquit, gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Idem sepius & unice inculcans, Et gratias estote, ait, grati. Et ejus rei seipsum statuens in exemplum, Non cessò, inquit, gratias agens pro vobis. Hanc ob causam suos iterum iterumque de agendis gratis commonefaciens, Gratias, inquit, agentes semper pro omnibus, in nomine Domini, Iesu Christi, Deo & Patri. Vi gratia abundans per multos in gratiarum actione abundet in gloria Dei.*

Quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea, que a desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino. Noë enim beneficiis divinis gratissimus, vix egressus est arcam, mox in gratiarum actione sospitator tot munda animalia sacrificavit. Immolemus Deo, & nos hostia laudis sacrificemus sacrificium iustitiæ. Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Hoc illud mundum est animal quod Numini gratissima est victima. Quanta possumus submissione animi, gratissimus in omnibus & pro omnibus gratias agentes. Hæc est enim voluntas Dei. Sed alterum hic documentum instillo.

II. Omnia cum Deo incipe, omnia fini cum Deo. Noë mi hoc ingressus in arcam & egressus significat. Eodem nimirum vitæ actiones omnes dirigendæ, ut quidquid ordimur vel terminamus, ad Dei nutum arbitriumque fiat. Ecclesiæ quotidianum votum est: Cuncta nostra oratio & operatio à te semper incipiat, & per te cuncta finiatur. Priscæ sapientiæ monitum est: A Iove principium: Deus non decimas tantum, sed & primitias petit. Quod Bernardus ad mores Christianos trahens, surgentibus nobis, inquit, ad laudes Dei, om-

nis exinde tenor operis nostri, in ipsius laudibus formetur & vivificetur. Omnes vitæ nostræ actiones, præsertim principio sui & fine, consecrandæ sunt Deo. Alioqui multum agimus, & finem parum agimus, quia deest actionum anima; nec enim ille formantur, nec vivificantur, quæ Deo non consecrantur. Ita nonnunquam totis triginta, quadraginta, quinquaginta annis laborant, sed ubi labori nostri? si non cum Deo cepti, aut finiti saltem cum Deo perierunt. Voluit olim Deus, ut Aaron ad ingressum & egressum sanctuarii campanulis aureis officii sui moneretur. Umbra fuit sanctissimæ præceptionis, quæ Dei nos meminisse jubet ad omne actionis principium & finem. Quod Christus Ioannis ore ac calamo cõmendans sepius, Ego sum ostium, inquit, per me si quis introierit, salvabitur: & ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet. Ego sum alpha & omega, principium & finis, dicit Dominus Deus. Omnium igitur actionum nostrarum principium & finis sit Deus. Atque hoc est, quod ad Paulus inculcat: Omne quodcumque feceritis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Iesu Christi facite. Quocirca omnia cum Deo incipe, & fini cum eo.

FINIS NOEMI.

I O S E P H
A E G Y P T I P R O R E X
D E S C R I P T V S.

C A P V T I.

Historia de Iosepho laus meritisissima.



IOSEPHVM, MI LECTOR, Ægypti nominatissimum Proregem, sub oculos, & in lucem educimus. Historia est multo nomine cõmendatissima. Nam 1. Fecundissima rerum est. Non opus hic Rhetorum purpuris ac stibio, res ipsa loquitur: copia dicendi abundantissima. Hic verba rei decant, non res verbis. In sacris paginis vix quidquam uberius ad dicendum. Hic seges disserendi multo quàm amplissima.

2. Lucundissima est historia. Varii eventus in eâ, & D perquam miri, adversi, prosperi; tristes, læti; felices, tragici; sperati, optati, insperatissimi. Hic plurimum amenitatis, præter maximam præceptionum varietatem. Nihil hic fastidii, putem aut nausæ obrepit ulli. Nec enim totis bibliis jucundius quid legi censcam. Series rerum plena voluptatis.

3. Curiosissima. Liceat sic loqui. Hic possumus Athenienses esse, qui ad nihil aliud vacabant, nisi aut discere, aut audire aliquid novi. Curiosa nonnumquam veluti sacrum piper parca manu inspergere ad libandum quid verat? Non scio illud Hæc clamantis: Hæc dicit Dominus redemptor tuus sanctus Israël: Ego Dominus Deus tuus docens te utilia. Eruditionem priscam à sacris penitus excludere, est vites non putare, sed eas cum Thrace rustico ab radicibus excindere. Pri-

C sci Patres tam pro suggestu, quàm in scriptione historias profanas, gentium mores, litteraturam Ethnicam rebus seriis ac sacris inferuerunt. Augustinus de civitate Dei viginti duos libros, quos suum partum agnoscit, & grande opus nominat, ita conscribit, ut quidquid in Romanâ, & Græcâ historiâ eruditum, elegans, memoratu dignum, iis appositisimè inferuerit. Idem Cyprianus, Basilius, Hieronymus, idem & alii fecerunt. Paulus, Ecclesiastes orbis, carmina, poetas, & Atheniensium Deum modicis cæteroque scriptis immiscet. Sutor non sinit setâ sed filo, aut cheleumate, eo tamen soleas non confueret, nisi setam adhiberet. Ita veterum profana eruditio, quandoque libanda, sed libanda tantum, non avariter ingurgitanda. Elegantiæ priscæ velut Ægyptiorum vaia sunt populo Dei commodata. Nos ad contextum rectius intelligendam aliquid scientiæ curiosioris adspersimus.

4. Aptissima hæc historia Iosephi omnibus Ordinum hominibus, summis, infimis, opulentis, egenis, nuptis, innuptis, senibus, juvenibus, viris, diuinis hominibus. Hic omnis ætas, sexus, status documentorum satis habet, quæ combibant, satis habet. Iosephus venditus virtutum maximarum Magister. Quem Hebræus Psalter commendans: Constituit eum, inquit, dominum domus sue, & principem omnis possessionis sue. Ut erudiret principes ejus sicut semetipsum & senes ejus prudentiam doceret. A Iosepho erudimur omnes.

5. Compositisissima & ordinatissima est historia. Alterum ex altero pendet, velut torquis annulus ex annulo. Neque hic opus ordine artificioso, naturalis, sed decorus est. Ut quæque suo sunt gesta tempore, ita narantur. Neque nos alium quàm historiæ ipsius & rerum gestarum ordinem servabimus.